

*D.G.:* Acum, când mă gândesc, îmi dau seama că încă de la Leningrad simțeam un fel de silă. Dar nu de pian. Nicio clipă nu m-am îndoit că menirea mea e muzica. Eram într-un impas psihologic, nu-mi venea să cânt. Dar am avut acolo două profesoare minunate, care mi-au luat cu mâna acest blocaj. Erau o profesoară de muzică de cameră, Fondaminskaia, și profesoara de lied și acompaniament Sofia Borisovna Wachmann, soția unui mare dirijor și profesor de dirijat, care mă ruga să cânt pentru ea. Îmi zicea: „Știu ce e în sufletul tău, te înțeleg, dar azi cântă pentru mine“. Și cântam pentru ea, fiindcă era o ființă adorabilă. Erau două evreice deștepte, sensibile, cultivate, ușor marginalizate, bineînțeles. De pus pe rană amândouă. Mult timp, de altfel, nu mi-am dat seama că sunt în pragul unei depresii. Mă simțeam rău, nu puteam să dorm, simțeam ca o gheară în piept care mă sufoca, aveam tot felul de simptome fizice și umblam pe la diverși doctori care mă întorceau pe toate fețele și-mi spuneau că sunt sănătos tun.

*D.R.:* Și cum v-ați dat seama că aveți totuși ceva?

*D.G.:* După multiple analize prin tot soiul de spitale, am ajuns în plină depresie la Spitalul nr. 9. Cred că taică-meu m-a dus acolo. Ajunsesem într-un punct groaznic, simțeam că nu mai pot trăi, atât de rău îmi era. I-am și mărturisit lui taică-meu, iar răspunsul lui a fost prompt: „Dacă te sinucizi, intri în istoria pianisticii!“. A trebuit să aud și chestia asta!



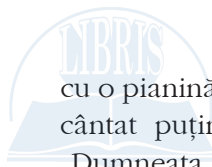
Țin minte că eram internat și într-una din zile, când mi-a venit ciorba la prânz, am auzit la radioul meu portabil *Concertul nr. 2* de Rahmaninov, cântat de mine. Mâncam din ciorbă și lacrimile îmi curgeau direct în farfurie. Am fost în viața asta ca o ceapă: am dat coji din mine, am murit de câteva ori și fiecare din morțile astea, într-un fel paradoxal, m-a îmbogățit. Când m-am trezit, eram mai bogat, mai puternic.

*D.R.:* Acum e ușor de zis asta, dar nimeni nu-și revine prea ușor dintr-o depresie. Cât v-a ținut?

*D.G.:* Doctorița Avram de la Spitalul 9 mi-a dat un tratament de care credea ea că am nevoie: mi-a dat un bilet de trimitere la sanatoriul de nevroze de la Predeal, la doctorul Hanganu, care m-a salvat. Aveam un soi de nevroză profesional-sentimentală greu de descurcat, în orice caz, greu de descurcat de mine însumi. Îmi fusese băgat în cap de mic că alții sunt mai buni, că alții se poartă mai bine cu părinții, că nu mă ridic niciodată la nivelul așteptărilor, că sunt o lepădătură, că nu-s bun de nimic, indiferent ce rezultate aș avea. Am stat două luni la acel sanatoriu și, treptat, mi-am revenit.

*D.R.:* Ați mai cântat în perioada aceea?

*D.G.:* Am cântat. Acest doctor excepțional m-a luat într-o zi la plimbare, la un kilometru distanță de pavilionul bărbăților, pe drumul spre Predeal, spre pavilionul femeilor, unde era o sală de spectacole



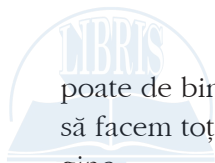
cu o pianină. Și m-a rugat să cânt ce vreau eu. I-am cântat puțin din *Concertul* de Grieg. Mi-a zis: „Dumneata ai potențialul aproape complet, nu e nimic alterat. Te voi ancora în muzică, fiindcă n-am alt port decât pianul. Să n-ai grijă, o să fie bine!“ . Poate era o cacealma psihiatrică, menită să-mi redea încrederea. Dar a funcționat perfect. Mi-a dat și tratament, am început să fac și sport. Însă bujia care a repornit sufletelul maestrului... (*râde insinuant*) a fost o doamnă, soție de diplomat.

*D.R.:* Hmm... Ce vreți să spuneți?

*D.G.:* Vreau să spun că au existat momente în viața mea când am atentat serios la instituția căsătoriei. (*Râde.*) Această doamnă foarte frumoasă și plină de talente a început să mă invite insistent la *party*-urile organizate de ea la ambasadă. Avea vocația întreținerii unui cerc artistic de vârf. Veneau acolo actori, poeți, muzicieni. Serile erau stropite bine cu whisky și icre negre și erau presărate cu recitaluri de muzică clasică sau jazz, unde improvizam cu Dan Ștefănică la patru mâini. Erau niște nopți splendide. Iar noi doi ne-am apropiat încet-încet, deși eram pândiți...

*D.R.:* De soț?

*D.G.:* Nu, nu, de secretarele ambasadei, care trebuiau să dea raportul la Securitate. Soțul lipsea cu desăvârșire din peisaj. Fiind un băutor de elită, era trimis devreme să se culce, ca să se poată desfășura cercul artistic. Iar cercul artistic se desfășura cât se



poate de bine, încât noaptea pe la două ajungeam să facem toți baie în piscină, cu șampania pe margine.

*D.R.:* Ce atmosferă de *Marele Gatsby*! Mai povesteți-mi despre această doamnă...

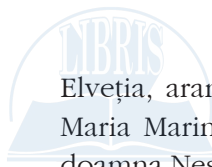
*D.G.:* Să-i zicem E. Era superbă, eram amorezat de ea și ea de mine, deși era acolo crema bărbaților din lumea artistică. Îmi zicea: „Un așa bărbat nu am mai văzut! Scumpul meu, știi că am fler, tu ai un viitor și o forță în tine de care nu ești conștient! Ce mai încoace și încolo, ești genial!“ (*Râde.*)

*D.R.:* Pentru un tânăr suferind de depresie, aș zice că nu dădeți dovadă de timiditate, ci din contră. Erați un mare crai!

*D.G.:* Nu știu nici eu cum de s-a întâmplat așa, de vină cred că era puternicul asalt feminin. (*Râde.*) Era o ofertă pe care nu te puteai face că n-o vezi. Spunea până și doctorul Hanganu: „Uite la ăsta, ce baftă, vin gagicile la el!“ De pildă, relația mea cu E. a pornit de la ea, nu de la mine, deși eram și eu foarte amorezat. Culmea, în perioada aia era îndrăgostită de mine și secretara care ne urmărea pe după stâlpi. Și eu i-am spus la o cafea: „Fii atentă că, dacă te demaști, te descalifici!“

*D.R.:* Ha-ha-ha!

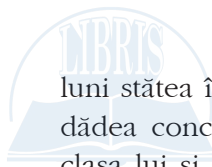
*D.G.:* Ei, și, revenind, idila asta cu E. mi-a făcut enorm de mult bine. Iar apoi a venit și invitația în



Elveția, aranjată de Cella cu prietena ei, doamna Maria Marini, prietenă la rândul ei cu domnul și doamna Nestlé din Vevey, proprietarii marelui trust Nestlé. Mi-au aranjat un concert la Zürich, unde am cântat *Rapsodia pe o temă de Paganini* de Rahmaninov. Nu mai cântasem de multă vreme ceva serios, dar tratamentul și povestea cu E. au făcut să mă trezesc dintr-odată într-o formă extraordinară. Când am ajuns la Zürich în casa dirijorului să vadă cum cânt, am interpretat *Rapsodia* cap-coadă, am scos-o ca la iluzionism, din pălărie. Și a zis: „Formidabil! Așa ceva n-am mai auzit!“. Iar după concert am avut niște cronici fabuloase, așa încât am fost invitat din nou în anul următor. Însă după concursul de la Montréal am mai făcut o ispravă...

*D.R.:* Muzicală sau de altă natură?

*D.G.:* I-am corectat dirijorului partitura de orchestră la *Concertul nr. 1* de Ceaikovski, pe care îl repetam pentru finala concursului. I-am zis că e greșit și toată orchestra a râs. Mi-a zis că ediția lui e Boosey & Hawkes, una dintre cele mai bune din lume. I-am zis și eu: „Știu, dar asta nu înseamnă că nu poate fi greșit. Vă rog mult, încercați și cum zic eu și, dacă credeți că nu e bine, mă dau bătut“. A încercat și toată orchestra m-a aplaudat. Dirijorul, Otto-Werner Mueller, a venit la mine și mi-a spus că e profesor la Universitatea Madison din Wisconsin. Era și directorul Filarmonicii din Montréal, șase



luni stătea în America și preda, șase luni pleca și dădea concerte. Mi-a oferit o bursă de dirijat la clasa lui și posibilitatea să cânt cu el ca solist în celelalte șase luni. Asta timp de doi ani. Bineînțeles că am fost superîncântat, dar nici asta nu mi-a ieșit. M-am întors în țară să-mi fac formele, viza și întors am rămas. Nu mi s-a mai dat voie să plec.

*D.R.:* Și totuși, n-a fost nimeni să vă spună că, dacă vă întoarceți, n-o să mai ieșiți? Doar știați lucrul ăsta. De ce vă întorceați?

*D.G.:* De fraier, de dor de casă... Mi-era dor de străzi, de oameni. Mai târziu, foarte mulți mi-au spus că ar fi mai bine să plec definitiv din țară. Au fost nenumărați oameni care mi-au oferit posturi pe loc acolo, numai să rămân. Mi s-a oferit, de pildă, post la Conservatorul din Québec. Ultima persoană care mi-a spus să rămân a fost nevastă-mea, la ultimul turneu, de trei zile, în Germania Federală, în 1982, când am reușit să plec tot ca înlocuitor. Soția mea avea 26-27 de ani și copilul era foarte mic. M-a chemat în bucătărie, a dat drumul la apă și-n zdrăngănit de oale, fiindcă în mod sigur eram ascultați, mi-a șoptit că, dacă eu cred că e bine pentru mine, pentru muzică, pentru noi, atunci să rămân acolo, că ea se va descurca și cu Securitatea, și cu copilul, până o chem și pe ea. Și nu era ușor, că Securitatea lucra parșiv, venea și-ți spunea că celălalt și-a găsit pe cineva... Dar n-am vrut să rămân. Mai târziu, când un ofițer de la Ministerul